

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ע"פ פ"ק פ"ק כי תשא פ"ה ת"ש"ו ו' ע"א י"ו 269

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: הצורך בטירת הפרה לאחר ימי הפורים

את בגדי לבן אז בגדי זהב שילבש לאחר מכן הם במעלה הרבה יותר גבוהה מאשר בגדי זהב שלבש לפני שלבש את בגדי לבן, לכן צריך טבילה קודם לבישת בגדי זהב שעכשיו הם במעלה גבוהה יותר.

ויש להביא ראיה לדברי התם סופר מדברי הגמרא בברכות (כ"ז), שלאחר שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו פנו אל רבי אלעזר בן עזריה בבקשה לקבל על עצמו את הנשיאות. כיון שהיה בו המעלות הנצרכות לנשיא: חכם עשיר ועשירי לעזרא. אולם הוא ביקש להתיעץ עם אשתו, ששאלה אותו, שמא יעבירו אותך מהנשיאות ותגרם לך עגמת נפש? השיב לה: לשתמש אינש יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר (מוטב לאדם להשתמש יום אחד בכוס יקרה, אף על פי שמחר תשבר, כלומר, אפילו אם יעברוני, מוטב לי לכהן בתפקיד זה אפילו זמן מועט).

ולכאורה מה תועלת יש לאדם שמקבל גדולה ליום אחד, זה אולי אף קשה יותר, לקבל גדולה ולאחר מכן לרדת ממנה. וכדברי רבי יהושע בן פרחיה (מנחות ט"ז): "בתחילה כל האומר עלה, אני כופתו ונותנו לפני הארי. עתה כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין, שהרי שאול ברח ממנה, וכשעלה ביקש להרוג את דוד". ע"כ.

אולם לפי דברי החתם סופר מבואר, כי הגדולה שקיבל רבי אלעזר בן ערך היא גדולה רוחנית, ממילא אם יורידוהו לאחר מכן, אולם כבר אינן דומות המצוות שהוא מקיים לאחר שהוא היה נשיא, למצוות שהוא קיים לפני נשיאותו, ובשביל מעלה זו כדאי לקבל את הנשיאות גם לזמן מועט.

וכן לאחר ימי הפורים, זכינו לעליה גדולה מאוד, כלבישת בגדי לבן של הכהן הגדול, ומעתה כבר אינן דומות המצוות שקיימנו קודם הפורים למצוות שנקיים לאחר ימי הפורים, וגם המצוות היומיומיות הן במעלה גבוהה יותר, ועל כך מן הראוי לתוספת טהרה של קריאת פרשה פרה.

עוד יש ליישב על פי מה שכתב בספר מסילת ישרים (פרק י"א): וכך אמרו (ספרא פרשת שמיי) לא תטמאו בהם ונטמאתם בם, אם מטמאים אתם בם, סופכם לטמא בם, והיינו, כי המאכלות האסורות מכניסים טומאה בלבו ובנפשו של אדם עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו. והוא מה שאמרו בש"ס גם כן (יומא ל"ט): ונטמאתם בם, אל תיקרי ונטמאתם, אלא ונטמתם, שהעבירה מטממת לבו של אדם, כי מסלקת ממנו הדיעה האמיתית ורוח השכל שהקדוש ברוך הוא נותן לחסידים, כמו שאמר הכתוב (משלי ב): כי ה' יתן חכמה, והנה הוא נשאר בהמיי וחומרי משוקע בגסות העולם הזה. והמאכלות האסורות יתירות בזה על כל האיסורים, כיוון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו. ע"כ.

ומתבאר מדבריו, כי טומאת מאכלות אסורות חמורה יותר משאר טומאות כיון שנהפכת להיות חלק מגופו ובשר מבשרו. וכן כתב בספר עיון יעקב (יומא ל"ט) על המשך הגמרא ונטמאתם בם, אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה וכו'. וז"ל: כי עבירה

שבת קודש הבאה עלינו לטובה נקראת "שבת פרה", על שם שבשבת זו אנו קוראים בתורה פרשת פרה אדומה, כמו ששינו במשנה (מגילה כ"ט): ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורים בפרשת שקלים... בשניה זכור, בשלישית פרה אדומה ברביעית החודש הזה לכם. ע"כ. ופירש רש"י: פרה אדומה, להזהיר את ישראל לטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה, ברביעית החודש הזה לכם, ששם פרשת הפסח. ע"כ.

והוסיף רש"י עוד בשם הירושלמי, אמר רבי חמא, בדין הוא שתקדים החודש לפרה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה, ולמה פרה קודמת? שהיא טהרתן של כל ישראל. ע"כ.

ומתבאר, כי סגולת השבת הקרובה להשפיע על כל יהודי טהרה. וכך כתב בספ"ק בית אהרן (ליקוטים דף קמ"ד): בשבת פרשת פרה אמר: שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש, כמו כן נטהרים בזה הזמן - בקריאת פרשת פרה, כל אחד ואחד לפי מדרגתו, להארת הפסח ולקדושתה - כל אחד ואחד לפי בחינתו בקדושה. [לכן ראוי ונכון שהנשים תבואנה לעזרת הנשים בשבת פרשת פרה, לשמוע קריאה זו, שאף היא מן התורה, ונשים שייכות בה להטהר מטומאתן, ולאכול מקרבן פסח].

וכתב החיד"א בספרו מדבר קדמות (מערכת א' אות כ"ו) על האר"י הקדוש שהגיע לכל השגותיו מחמת שאליהו הנביא היזה עליו מאפר פרה אדומה. כמו כן כתב המשנה למלך (פ"ג מהלכות אבילות ה"א) שהתנאים הקדושים הגיעו לכל השגותיהם מכיון שעדיין היה להם מאפר פרה אדומה.

ממילא כל יהודי יכול בקריאת פרשת פרה, שהקריאה מעוררת הזמן שיזו עליו מאפר פרה אדומה כביכול, ויגיע להשגות גבוהות בעבודת ה'.

ונשאלת השאלה, אחר שזכינו להשפעות הקדושות והטהורות של יום פורים, מה הצורך בטהרתה של קריאת פרשת פרה?

ונראה ליישב בהקדם מה שכתב החתם סופר בחידושו לפרשת אחרי מות, בענין עבודתו של כהן גדול יום הכיפורים שמצינו שהיה טובל חמש טבילות ועשר פעמים מקדש ידיו ורגליו, בין הייתר היה טובל כשהיה פושט את בגדי הלבן שהם עיקר הבגדים של יום הכיפורים, ולובש בגדי זהב, ושואל החתם סופר, מה הצורך לטבול כאשר פושט את בגדי הלבן ולובש בגדי זהב, הרי כשטבל קודם שהיה לובש את בגדי לבן הרי טבל בשביל קדושה חמורה ועכשיו הוא יורד בדרגה, הוא לובש בגדי זהב שדרגתו נמוכה יותר, ומה יש צורך לטבול שיורד מקדושה חמורה לקדושה קלה?

מתרץ החתם סופר, כאשר זוכה האדם לקדושה יתירה ממילא גם המצוות הפשוטות שהוא עושה אחר כך הם בדרגה גבוהה יותר, אין לשער מעלת מצוה פשוטה לפני שזכה לעבוד עבודת הקודש לאחר שזכה לעבוד עבודת הקודש. ולכן אחר שהכהן הגדול לבש

הילדים למידות לא טובות, ולכן זה הזמן הראוי להחזיר בהם יראת שמים וחשק בעבודת ה'.

גוררת עבירה, ועבירה קטנה גוררת עבירה גדולה וכן למעלה, עגו שעונשו כל כך וכו', ובפרטות לענין מאכלים אסורים שאוכל תוך גופו וכו'. ע"כ.

טהרת הפרה

יש אנשים אשר מגיעים לשבת פרה, עם הרגשה מדוכדכת, כי לב יודע מרת נפשו, עד כמה נכשל בעבירות של טומאה, וממילא הוא באמת זקוק לטהרתה של הפרה, והוא היה מעדיף אילו לא היה נכשל. אבל לאדם כזה ראוי להביא מעשה על הגאון מטשטשין זצוק"ל, שפעם שאל את תלמידו: 'אם תתארח אצל מאן-דהוא והלה יגיש לפניך שתי קערות. באחת יהיו מונחים פירות חו"ל, שאין עליהם כל חשש איסור, לא טבל, לא שביעית, לא עורלה, שהרי פירות חו"ל הם. בקערה השניה יהיה מונח בשר, עם הכשר מעולה שבוודאי ניתן לסמוך עליו לכל הדעות, איזה מהם עדיף לאכול מצד הכשרות? את הפירות או את הבשר?' והתלמיד השיב: שלדעתו ייקח מהקערה של הפירות, משום שאע"פ שיש לבשר הכשר טוב, בכל אופן על הפירות אין הרי כל חשש, ואין צורך לכך בהכשר כלשהו!

אבל הגאון אמר שהוא אינו סבור כך, ולדעתו יש להעדיף את הבשר, והביא ראיה לכך מהרמב"ם בפירוש המשניות על מסכת פרה, פרק ג' משנה ג'. הרמב"ם אומר שם: 'כל עוד שיהיה אצלנו איש טהור ידוע, הנה אין הבדל בין איש שלא נטמא מעולם במת, ובין איש אשר נטמא כל ימיו, ואחר כך טבל והזה עליו שלישי ושביעי, אלא שזה אשר הוזה עליו יותר גדול במדרגה בטהרה, לפי שהפסוק כבר שפט עליו שהוא טהור, עכ"ל. מבואר מדברי הרמב"ם, אמר הגאון זצ"ל, שאם יש אחד שלא נטמא מעולם במת, ואחר שהיה טמא כל ימיו בטומאת-מת, ואחר כל טבל והזה, הרי זה שהיה טמא כל ימיו וטבל והזה – הוא יותר גדול במדרגה בטהרה, לפי שהפסוק פסק עליו שהוא טהור, אף שהשני אינו צריך שיאמרו עליו שהוא טהור, שהרי מעולם לא נטמא, מ"מ זה שהיה טמא כל ימיו ונטהר, הוא במדרגה יותר גדולה בטהרה, לפי שהתורה בעצמה פסקה עליו שהוא טהור!

ואם כן, הוא הדין בנידון דידן של הפירות והבשר שהוגשו לפניך, אמר הגאון, יותר טוב לאכול את הבשר שיש עליו חותמת כשרות מוסמכת, מאשר לאכול פירות שאינם צריכים הכשר כלל.

כך יש לומר דברי נחמה לאדם שנכשל ונטמא, בשבת הקרובה הקב"ה מעיד עליו שהוא טהור.

על פי זה יש לומר, שכוחו של יום פורים גדול מאוד לטהר את האדם, אולם עדיין אין זה מועיל לסלק הטומאה אשר נכנסה לגופו ונעשתה בשר מבשרו, שהיא טומאה חמורה וקשה יותר כמבואר. ועל כך באים ימי הפסח בהם מקדש את אכילתו, ובמשך שבוע ימים שאוכל את המצה הקדושה מסלק את כל חלק הרע שנכנס לגופו דרך אכילה שאינה ראויה. ועל כך מתחילה הטהרה בשבת פרה קודם חודש ניסן.

על פי זה נבוא ונבאר מדוע תחיית המתים תהיה בחג הפסח, כמו שכתב הטור (סימן ת"צ) וז"ל: והכי אמר רב האי, שמעתי מפי חכמים, כי תחיית המתים עתידה להיות בניסן, ונצחת גוג ומגוג בתשרי, ומשום הכי בניסן מפטירין העצמות היבשות ובתשרי ביום בא גוג. ע"כ.

וזאת על פי מה שהביא בספר דגל מחנה אפרים (פרשת עקב) וז"ל: ששמעתי מאא"ז (הבעל שם טוב) זללה"ה, על מדינה אחת שישאלו במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים, לומר להם מן התורה ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים, אמרו שיש לדורשם באופן אחר. ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם, וזה תוכן דבריו בקיצור נמרץ, על פי חכמת הטבע כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם ומהם יורד אל הכבד ומהכבד עולה הברירות אל הלב ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח ושם שורה השכל וחיות של האדם, ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורין ויש לו לב טהור והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמיתת החיות שהוא אלהות של כל העולמות המחיה את כולם, ומי ששומר עצמו יותר ומקדש את אכילתו על פי דרכי ה' ותורתו, נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח אבריו ומתקדשים ומתטהרים. וכן להיפוך ח"ו, נעשה בנין אב שכל עכור ומעופש בדיעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת והיא אבי אבות הטומאה לכולם, ורמ"ח אבריו נטמאים ומתמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהוא אלקות של כל העולמות ונטמא ונופל לדעות זרות ואלהים אחרים הם אלמים אלילים מתים וזבחי מתים יקראו להם. לכן התנאים והאמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה, הם שמרו נפשם שלא יתגאלו בפת בג המלך הזקן ובין משתיו, ולכן האירו אור שכלם והיה שורה עליהם רוח הקודש לפרש כל מאמר שתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלוה אשר הוא ואורייתא כולא חד, ואור נשמתם גם כן הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים. אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם ומשם לבם ומוח שלהם נטמא במאכלות האסורות והטמאים ולכן החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמריו הנוגעים על פי שכל אלקי עולם ומלך עליון, והואיל והעיזו פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבא עליהם הכורת וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. וכך עלתה להם, כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזז כל אשר להם. עד כאן תוכן דבריו.

נמצא כי טומאת האכילה גוררת לאדם לבוא לידי כפירה בתחיית המתים, ומחמת כן אינם יכולים לזכות לתחיית המתים. אולם בפסח שמתקן את פגם האכילה ומטהר רעיונו ומחשבותיו זוכה להכיר ולהאמין בתחיית המתים, לכן ראויים ימים אלו לתחיית המתים.

עוד יבואר בזה מדוע חג הפסח מסוגל לחינוך הבנים, וזאת על פי מה שהביא בספר אגרא דפרקא (אות קכ"ו) בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע להסביר הכיצד הוא שילדים בקטנותם היו מתמייים גדולים בתורה ומתפללים בכוונה, ואחר שגדלו נהפך לבבם וירד להם החשק בלימוד ובעבודת ה'. אלא זאת משום שאבותיהם האכילים מאכלים שנקנו בכסף גזול, שלא השיגוהו ביושר, והפך בשרם לבשר טמא ועל ידי זה נולדו בהם תאוות ומידות רעות. יע"ש דבריו.

אולם בימי הפסח שמתנקה ומסתלקת כל הטומאה שחדרה מחמת אכילה שאינה ראויה, סרה לה הסיבה המביאה את

נזולת שדה – תנאים

ואמוראים

בביאור מעשיהם והנהגותיהם של
התנאים והאמוראים בדרך הדרוש
והאגדה.

לפרטים: 0504145482